

EDITORIAL. UNA REFLEXIÓ NECESSÀRIA

El perquè d'un dossier sobre prevenció de riscos laborals

Xavier Baraza Sánchez i Mar Sabadell i Bosh

Professors dels Estudis d'Economia i Empresa (UOC) i editors del dossier «Prevenció de riscos laborals: tendències en temps de crisi»

Segons l'Estadística d'accidents de treball del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social per a l'any 2014, l'accidentabilitat a Catalunya es va situar en 91.978 accidents, dels quals 14.969 van ser *in itinere*. Del total, 699 van ser greus i 83 mortals. Aquesta situació, si bé presenta una millora respecte d'anys anteriors, continua comportant un factor rellevant en el dia a dia de l'activitat empresarial, tant des del punt de vista emocional i de seguretat dels seus treballadors, com de costos directes i indirectes sobre el pressupost de l'empresa.

Aquestes dades, juntament amb la celebració del 20è. aniversari de la Llei de prevenció de riscos laborals (PRL), fan que sigui un bon moment per a dedicar un dossier a la PRL des de l'òptica de la seva estreta relació amb l'empresa, més encara quan la situació de crisi acumulada en els últims anys ha tingut una clara influència sobre les taxes d'accidentabilitat i la cura de la seguretat i salut dels treballadors. Aquest llei va marcar un canvi substancial en la conceptualització de la generació de riscos fent prevaldre la integració de l'acció preventiva en la gestió de les organitzacions per tal de minimitzar l'accidentalitat laboral i les malalties professionals. Ara que arriben els 20 anys és el moment de fer un nou pas important evolucionant del concepte de PRL al d'organitzacions saludables.

El dossier que presentem és el fruit de la col·laboració de diversos experts que han aportat la seva experiència i coneixements en aquesta edició de la revista *Oikonomics* dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC.

En el primer article, Jaume de Montserrat, de l'Institut de Seguretat i Salut de la Generalitat de Catalunya, al costat d'altres professionals de l'organisme, aporta una informació rellevant sobre l'accidentabilitat que ha sofert Catalunya des de l'inici de la crisi l'any 2008 i n'analitza l'impacte en el deteriorament de les condicions de seguretat i salut en el treball.

El segon article, escrit per Carles Sales, professor del Departament d'Organització d'Empreses de la Universitat Politècnica de Catalunya i responsable de Seguretat i Salut Laboral de TUSGSAL, aborda la necessitat d'utilitzar indicadors socioeconòmics en l'àmbit preventiu com a eina per a la bona gestió de la PRL, incloent per a això l'argumentació rendibilista. En aquest sentit, Carles Sales, ens introdueix en el càlcul dels costos de l'accidentabilitat com a punt de partida per a una bona anàlisi cost-benefici.

Manuel Bestratén, conseller tècnic de direcció de l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball (INSHT) i expert en gestió de la PRL, ens presenta, en el tercer article del dossier, la relació entre la PRL i la responsabilitat social empresarial, mostrant, a partir d'un estudi elaborat per l'INSHT com la PRL actua de motor de canvi en les empreses socialment responsables.

En el quart article, Eva Rimbau, professora dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC, descriu els diferents tipus de lideratge segons l'impacte sobre l'estrès laboral, patologia cada dia més present en l'entorn laboral. Per a això, aborda la incidència que el model de lideratge pot tenir sobre el benestar psicològic dels

treballadors i les possibles eines i comportaments que els comandaments han de tenir per a minimitzar-ne l'impacte negatiu.

Mar Sabadell, advocada i professora dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC, i Guillermo García, advocat i professor de la Universitat Internacional de la Rioja, s'aproximen a la prevenció des del punt de vista legal. Després de vint anys de vigència de la llei de PRL s'ha consolidat l'enfocament preventiu de la seguretat i salut laboral, però s'obre una nova etapa que planteja importants reptes jurídics i la necessitat de regenerar les pràctiques preventives enfront d'una nova manera de treballar en la qual certs elements clau del contracte de treball no es presenten en la forma tradicional. L'article aborda com cohonestar les obligacions preventives en el teletreball i no perjudicar el dret a la seguretat i salut laboral.

Ines Dalmau, col·laboradora de la UOC en l'àmbit de la psicociologia, i Ramon Ferrer, professor del departament de Metodologia de les Ciències del Comportament de la Universitat de Barcelona, analitzen, en el sisè article del dossier, el model de teletreball o treball virtual cada vegada més present en la societat actual, no solament des del punt de vista dels seus avantatges, sinó fent una anàlisi exhaustiva de les situacions de risc laboral que comporta, especialment en l'àmbit dels riscos psicosocials.

Finalment, Agustín Sánchez-Toledo, col·laborador del Màster de Responsabilitat social corporativa de la UOC, i Xavier Baraza, director del màster de Prevenció de riscos laborals, analitzen en l'últim article del dossier els continguts i la necessitat d'implantació de la norma ISO 39001, sobre gestió de la seguretat viària, en les diferents organitzacions a fi de fer front a l'elevada accidentabilitat laboral deguda a accidents de trànsit.

Complementa aquesta edició de la revista *Oikonomics* un article del professor dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC, Francesc González, sobre la realitat augmentada i la seva aplicació específica a un àmbit tan rellevant com el sector turístic, tema d'actualitat. L'edició que presentem de la revista també inclou la publicació d'un dels millors treballs finals de grau dels estudiants dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC. En aquest cas, es presenta el pla d'empresa de l'alumne del grau d'ADE Daniel Macías Perea sota el títol «Classified, la compra més fàcil».

Esperem que l'esforç posat en aquest nou lliurament d'*Oikonomics*, la revista dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC, us permeti endinsar-vos en el món de la prevenció de riscos laborals des de l'òptica del món empresarial.



Xavier Baraza Sánchez

jbaraza@uoc.edu

Professor dels Estudis d'Economia i Empresa (UOC)

Enginyer químic industrial i doctor en Enginyeria del Medi Ambient i del Producte per la Universitat de Barcelona. Màster en Prevenció de riscos laborals (tres especialitats) per la Universitat Politècnica de Catalunya i màster en Direcció i administració d'empreses per l'Escola Europea de Negocis. Ha estat director de seguretat, salut i medi ambient d'una empresa del sector de la química fina entre els anys 2005 i 2010. Actualment, és professor dels Estudis d'Economia i Empresa de la Universitat Oberta de Catalunya i director del màster universitari de Prevenció de riscos laborals d'aquesta universitat. Membre del grup de recerca consolidat DigiBiz (Digital Business Research Group).



Mar Sabadell i Bosch

msabadell@uoc.edu

Professora dels Estudis d'Economia i Empresa (UOC)

Advocada, llicenciada en Dret per la Universitat de Barcelona i màster en Societat de la informació i el coneixement per la Universitat Oberta de Catalunya. Des de 1999 és professora dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC, on imparteix actualment docència, i durant els anys 2006-2009 ha desenvolupat el càrrec d'adjunta del vicerector d'Ordenació Acadèmica i Professorat.

És membre del grup de recerca consolidat DigiBiz (Digital Business Research Group), adscrit a l'IN3. Els seus interessos en recerca se centren actualment en l'estudi de la relació entre l'ús de les TIC i el treball, i en el desenvolupament de formes de treball flexibles i treball a distància, amb una especial inquietud en matèria de responsabilitat empresarial en la prevenció de riscos associats al teletreball.

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement 3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los, comunicar-los públicament i fer-ne obres derivades sempre que reconegueu els crèdits de les obres (autoria, nom de la revista, institució editora) de la manera especificada pels autors o per la revista. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>.

